

SPIS TREŚCI

Historia PIENIĘDZY

Co masz w KIESZENI?

Czym jest EKONOMIA?

Przejdźmy do INTERESÓW

Czym są pieniądze?	8	Wszystkie pieniądze świata	20
Umowa – stoi czy nie?	10	Zarabianie pieniędzy	22
Od krów do monet	12	Fantastyczny plastik	24
Pieniądze sprawiają, że świat się kręci ...	14	Granie na rynku	26
Sztuczki branżowe	16	Handel bez pieniędzy	28
Nowoczesne pieniądze	18		

Co masz w kieszeni?	32	Czego potrzebujesz?	40
Wydać, przechować czy oszczędzać?	34	Koszty życia	42
Wskazówki dotyczące wydawania		Co przyniesie przyszłość	44
pieniędzy podczas zakupów	36	Zwycięzca zgarnia wszystko	46
Czego pragniesz?	38		

Wybory, wybory	50	Globalna gospodarka	60
Wszystkie rzeczy na świecie	52	Wzloty i upadki	62
Człowiek z planem	54	Podatki	64
Podaż i popyt	56	Najlepsze rzeczy w życiu są darmowe ...	66
Czym jest wolny rynek?	58		

Po co pracować?	70	Długa podróż na rynek	82
Ty, czyli klient	72	Biznes dla lepszego świata	84
Co jest czym?	74	Jak wydawać	86
Kształty i rozmiary	76	Miliarder	88
Jak będziemy pracowali	78	Zwycięzcami są	90
Od marzeń do rzeczywistości	80		

Kto jest kim?	92	Słowniczek	94
---------------------	----	------------------	----

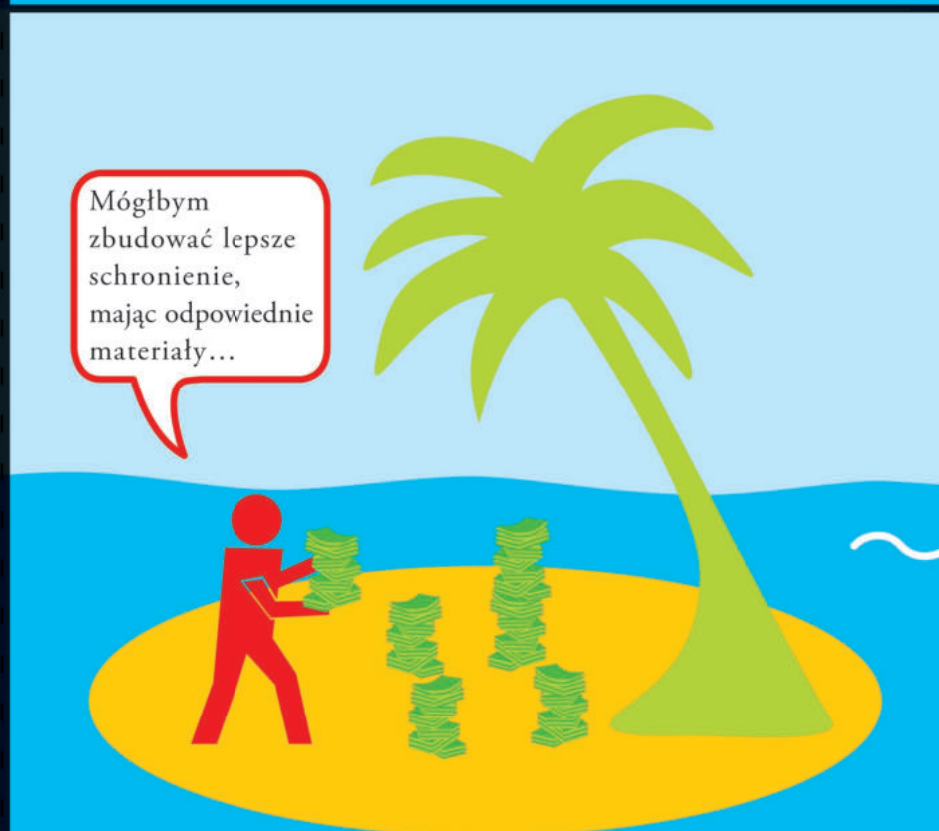
Niezbyt
apetyczne, ale
to wszystko,
co mam...

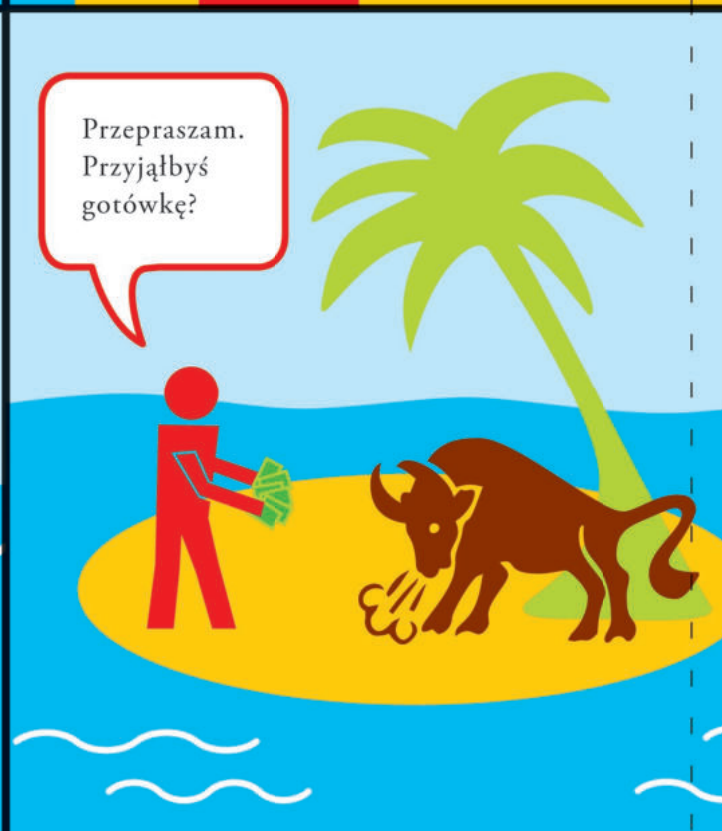
Ściskam, ale
nie jest zbyt
soczyste...

Mógłbym
zbudować lepsze
schronienie,
mając odpowiednie
materiały...

Przepraszam.
Przyjąłbyś
gotówkę?

HISTORIA PIENIĘDZY

“ **Na bezludnej wyspie**
żadna ilość pieniędzy nie
pomogłaby Ci przetrwać – nie
dałoby się kupić jedzenia, picia,
wykorzystać pieniędzy do
budowy schronienia lub by
odstraszać dzikie zwierzęta.

Więc dlaczego pieniądze są wartościowe?
Odpowiedź jest prosta: wszyscy się na to zgodzili.
Umówienie się, że pieniądze są wartościowe,
oznacza, że możemy ich użyć, aby kupować
i sprzedawać rzeczy. Chociaż są tak użyteczne,
to – co zadziwiające – nikt ich nie wynalazł.

Tak się po prostu stało... ”

Czym są PIENIĄDZE?

Wiemy, że pieniądze to
złotówki i grosze
(oraz np. funty i pensy) –
ale do czego *one służą?*

Pieniądze
*stanowią środek
wymiany.*

(Innymi słowy, pieniądze są
używane do kupowania
rzeczy).

Pieniądze
*stanowią zasób
wartości.* (Innymi
słowy, można je zachować
i użyć w późniejszym
czasie).

Pieniądze to
*jednostka
rozliczeniowa.*
(Innymi słowy, sposób
pokazania, ile rzeczy są
warte).

Kupowanie rzeczy

Przed pieniędzmi ludzie wymieniali się rzeczami bezpośrednio, na zasadzie *handlu barterowego* – na przykład wymieniali krowę za świnie. Ale żeby to działało, potrzeba dwóch ludzi, którzy chcą **dokładnie** tego, co posiada druga osoba, **A TAKŻE** obie te osoby muszą chcieć dokonać transakcji dokładnie w tym samym czasie. Sprawy stają się **prostsze**, jeśli do transakcji wprowadzi się coś innego. To coś innego nazywa się *środkiem wymiany*. Wtedy handel wygląda tak: sprzedam moją krowę komuś za pięć jednostek czegoś, aby móc później dać ci pięć jednostek tego czegoś za twoją świnie. **Oboje** możemy użyć naszych jednostek, by dostać *to, czego* chcemy, od *kogo* chcemy i *kiedy* chcemy.

Oszczędzanie

Gdy już sprzedasz krowę, możesz *zachować* swoje pięć jednostek i użyć ich do zakupu czegoś *w późniejszym terminie*. Jeśli jednostki **ZACHOWAJĄ** swoją wartość, za rok będzie można kupić za nie kolejną krowę. Możesz też zarobić *odsetki* od zaoszczędzonych pieniędzy, ale istnieje również ryzyko, że cena krow wzrośnie do, powiedzmy, sześciu jednostek (nazywa się to *inflacją* i można dowiedzieć się o niej więcej na stronie 43). Jeśli tak się stanie, Twoje pieniądze **STRACĄ** część swojej wartości.

Ile to jest warte?

W salonie są dwa samochody. Jeden kosztuje 20 000 złotych, a drugi 60 000 złotych. *Porównując ceny*, można szybko zauważyć, że samochód za 60 000 złotych jest wart **więcej** (a zatem powinien być większym lub lepszym samochodem). Właściciel salonu może również korzystać z jednostki rozliczeniowej w celu prowadzenia dokumentacji biznesowej. Zamiast mówić, że ma **15 samochodów**, może powiedzieć, że posiada samochody **warte 900 000 złotych**.

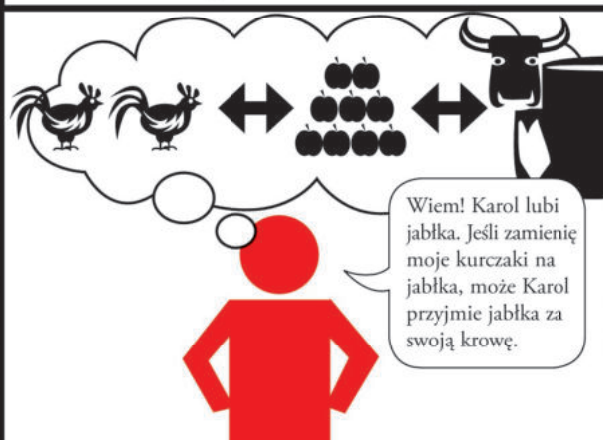

Umowa – stoi czy nie?

...albo jak ludzie wymyślili pieniądze

Bezpośrednia wymiana towaru na towar kogoś innego to *barter*. Ale barter cierpi na poważny problem – musisz znaleźć kogoś, kto *ma* to, czego *chcesz*, i kto *chce* tego, co *masz* Ty. No i nie możesz wydać reszty. Rozwiązanie tych problemów jest genialnie proste – **pieniądze**. Oto dlaczego...

Robert myśli...

Dodanie większej liczby ogniw do łańcucha pomaga.

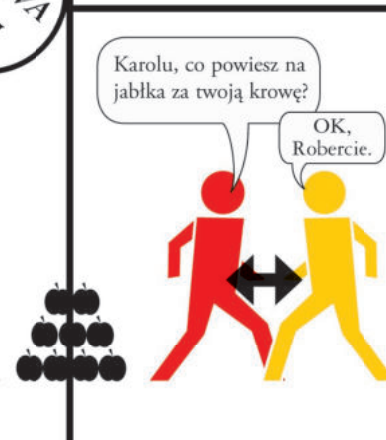
Następnego dnia

Możesz wymienić swoje rzeczy na coś innego

UMOWA
STOI

EUREKA!

...i użyć tego.

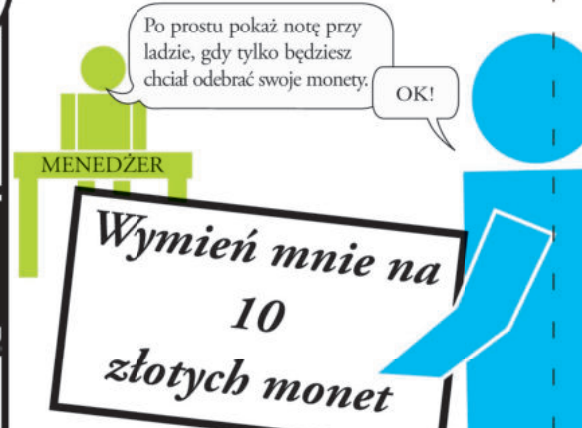
WIEKI PÓŹNIEJ

Noszenie monet było niewygodne i ryzykowne.

UMOWA
STOI

W banku

Więc ludzie zostawiali monety w banku...!

MONETY
ZOSTAJĄ
WYMYŚLONE

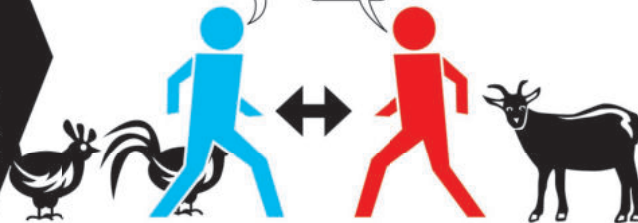
Opowieść
stara jak świat...

Dawno, dawno temu...

UMOWA
STOI

Cześć Robercie, dam ci dwa kurczaki za tę kozę.

OK!

Zanim powstały pieniądze, ludzie się wymieniali...

Jakiś czas później

BRAK
UMOWY

Dam ci dwa kurczaki za tę krowę.

Przepraszam Robercie, ale nie chcę kurczaków.

...ale wkrótce napotkali trudności.

UMOWA
STOI

Mam nadzieję, że Robert jest wegetarianinem...

PIENIĄDZE
ZOSTAJĄ
WYMYŚLONE

CZAS MIJA

Po jakimś czasie jabłka się psują i nie każdy je lubi.

Duże błyszczące kamienie sprawdzają się dobrze. Wszyscy je lubią i się nie psują.

Eureka! Kawalki metalu, które każdy może rozpoznać – niektóre duże, a inne małe.

W przypadku rzeczy wartych mniej niż cały kamień moglibyśmy użyć muszelek...

Ludzie zdali sobie sprawę, że muszą zamieniać się czymś, czego wszyscy chcą.

EUREKA!

Przyjmiesz tę notę bankową za dwie kury?

OK!

...i kupowali, używając not bankowych, skrótowo nazywanych banknotami!

UMOWA
STOI

Wiesz, że nie składamy złotych jaj...

PAPIEROWE
PIENIĄDZE
ZOSTAJĄ
WYNALEZIONE

Ciąg dalszy nastąpi...

Banknoty same w sobie nie mają żadnej wartości. Pierwotnie reprezentowały coś wartościowego (zazwyczaj złoto lub inny metal szlachetny), co było trzymane w skarbcach banku. W dzisiejszych czasach na świecie nie ma wystarczającej ilości złota, aby banki mogły przechowywać rezerwy równe wszystkim pieniądзом w obiegu. To oznacza, że nie możesz zamienić swoich banknotów na złoto. Tak naprawdę pieniądze, których używamy w dzisiejszych czasach, mają wartość tylko dlatego, że wszyscy wierzymy, że tak jest!

Od *krów* do *monet*

Pieniądze, które znamy, to banknoty i monety, ale **pierwotne waluty** nie zmieściłyby się w *kieszeni*!

Krowy

Wszystko zaczęło się od ludzi, którzy na zasadzie systemu barterowego wymieniali towary takie jak krowy na inne potrzebne im rzeczy.

Srebrne sztabki

W wielu miejscach na świecie stosowano kawałki srebra o konkretnej wadze. Chiny były jednym z pierwszych krajów, w którym tak robiono, gdyż praktyka ta pojawiła się tam już 5000 lat p.n.e.

Srebrne sztabki

Muszelki kauri

Chiński znak pieniądza wywodzi się od muszli kauri, która była używana jako waluta od około 1200 roku p.n.e.

Muszelki kauri

Badanie walut oraz

9000 LAT P.N.E. 3000 LAT P.N.E.

Upewnij się, że dostajesz paragon, gdy coś kupujesz!

OK.
Dzięki, Boże.

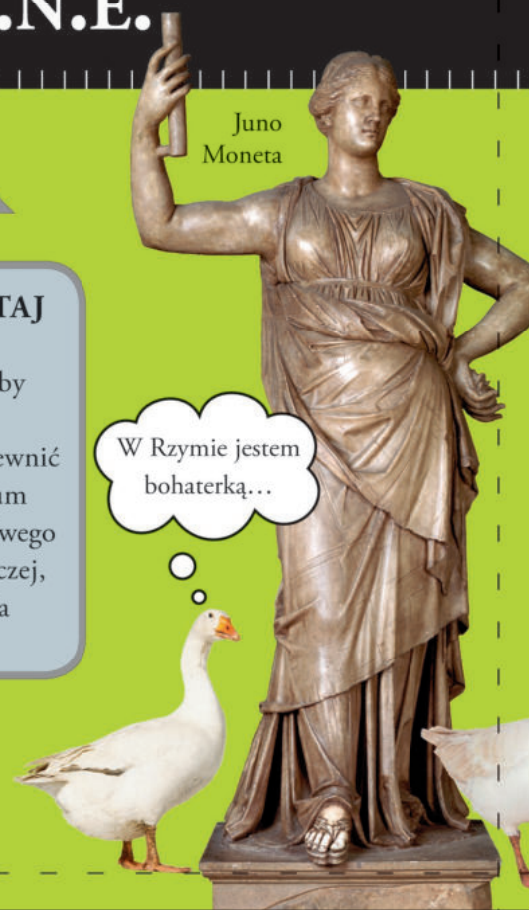
BANKOWOŚĆ ZACZYNA SIĘ TUTAJ

Już w roku 3000 p.n.e. ludzie w Babilonii trzymali swoje kosztowności w świątyniach, by były bezpieczne. W roku 1800 p.n.e. król Hammurabi ustanowił kodeks praw, aby zapewnić ludziom uczciwy handel. Babilon był centrum handlowym, więc wiele praw dotyczyło właściwego sposobu prowadzenia działalności gospodarczej, reakcji na źle idące transakcje oraz znaczenia prowadzenia dokumentacji.

Ten kamienny posąg przedstawia króla Hammurabiego przyjmującego Kodeks od Boga Słońca.

Juno
Moneta

W Rzymie jestem bohaterką...

To ten moment, kiedy łudzisz się,
że przeczytasz książkę za darmo,
a tutaj koniec darmowego
fragmentu :)

**Kup książkę i wychowaj
przedsiębiorcze dziecko.**